

СТАН СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ В УМОВАХ РЕКРЕАЦІЙНИХ НАВАНТАЖЕНЬ

Дослідження проводились у соснових насадженнях філії «Вищедубечанське ЛГ» у місцях розташування бази відпочинку. Тривале рекреаційне користування, яке порушує зв'язки між компонентами лісових екосистем і погіршує умови місцезростання, негативно впливає і на деревостан. Першим показником негативної дії рекреації є механічні пошкодження дерев, на які в першу чергу реагують переущільнені молодянки. Надалі починається посилений відпад дерев найтонших ступенів товщини, погіршення санітарного стану залишених, поступове зменшення приросту.

Таблиця 1

Санітарний стан рекреаційно навантажених соснових насаджень

№№ ПП	Розподіл дерев за категоріями санітарного стану, %							Індекс стану ^{x)}
	1	2	3	4	5	6	разом	
64	28,8	30,7	25,8	12,2	2,1	0,4	100	2,29/2,15
65	38,3	25,0	21,7	12,5	2,5	-	100	2,16/2,04
66	43,0	23,5	14,9	13,1	4,2	1,3	100	2,16/1,87
67	41,8	28,1	15,3	9,2	2,6	3,0	100	2,12/1,81
68	42,4	29,2	20,1	6,3	2,0	-	100	1,96/1,86

Розподіл дерев за категоріями стану (табл.1) свідчить про те, що в цілому найгірший стан соснових насаджень спостерігається на пробних площах, які знаходяться поряд з базою відпочинку та на її території (ПП №№ 64 і 65). Ті ж насадження, які знаходяться поза межами впливу рекреантів із баз відпочинку, децю в кращому стані, хоч в цілому діапазон індексу їхнього стану невеликий (1.96-2.29). Звертає на себе увагу й те, що стан насаджень на території бази відпочинку кращий, ніж поза її межами, не дивлячись на протилежні показники ущільнення ґрунту. Пояснюється це тим, що на ПП № 65 відбулись прискорена диференціація і відпад тонкомірної частини деревостану, вибірка якої рубками догляду та санітарними створила кращі умови росту для залишених дерев. Ущільнення ж ґрунту в пристовбурній зоні ще не досягло величин (70 кг/см² й більше), унаслідок яких починається всихання бічних гілок і вершин, а потім і відпад дерев. Це підтверджується й середніми таксаційними показниками деревостанів на пробних площах (табл. 2). У межах бази відпочинку (ПП № 65) для залишених дерев збільшилась площа мінерального живлення, умови освітлення, в результаті чого середні висоти й діаметри тут вищі ніж відповідні показники деревостанів цього ж віку. Проте зниження повноти веде до зменшення загального запасу деревини на 1 га (262 м³ проти 283 м³ на ПП № 64).

Таблиця 2

Таксаційні показники соснових деревостанів на пробних площах №№ 64-68

№ пробної площі	Вік, років	Нср., м	Дср., см	G, м ² /га	Клас бонітету	Повнота	Запас, м ³ /га
64	50	16,4	20,3	31,7	II	0,85	283,0
65	50	18,4	26,6	26,7	I	0,65	262,0
66	40	15,6	15,7	40,0	I	1,05	332,0
67	65	23,4	26,6	43,6	I	1,01	482,0
68	50	18,6	22,0	22,0	I	0,54	217,6

Висновок: відбувається ослаблення соснових деревостанів у зеленій зоні м. Київ біля баз відпочинку.

Список використаної літератури

- Пацева І. Г., Барабаш О. В., Мельник-Шамрай В. В., Шамрай В. І., Пацев І. С. Аналіз сучасного стану лісових ресурсів у контексті сталого розвитку. Збірника наукових праць Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. 2023. № 4 (493). С. 205-211.
- Мельник-Шамрай В.В., Шамрай В.І. Оцінка екологічного стану соснових насаджень зони безумовного відселення у вологих суборах лісів Українського Полісся. Екологічні науки : науково-практичний журнал. Видавничий дім «Гельветика». 2022. № 5(44). С. 224–232.
- Мельник-Шамрай В.В., Шамрай В.В., Пацева І.Г., Курбет Т.В. Оцінка стану природно-заповідного фонду Житомирської області. Екологічні науки: науково-практичний журнал. К.: видавничий дім «Гельветика», 2023. № 3(48). С. 108-115.
- Пацева І.Г., Корбут М.Б., Алпатова О.М., Пацев І.С. Аналіз стійкості деревних порід рослин у міських умовах. Екологічні науки. 2024. Вип. 1 (52), Т. 2. С. 76-78.